

Kuba rövid története

1

Amikor a falvak porát biborszínre festi az alkony,
 Bejucal vagy Santa Maria del Rosario,
 kietlen Calabazar,
 keserves Artemisa, titokzatos Guáimaro lakosai
 kiülnek a parkba. A földről
 a denevérek úrmagányban kerengő
 tébolyáig emelik szemüket
 s valaki a tainokat emlegeti, Davidot, Boticellit.
 A spanyolok sokat nem tettek itt,
 ámbar igaz, hogy az indiánok sem, szegények;
 templomok, piramisok helyett agyag-
 lábasokat hagytak ránk, véráldozatra szolgáló oltár helyett
 főzőedényt. Nem tudtak túl sokat, inkább boldogok voltak,
 írni sem irtak. Arany Kubában nem volt.
 Pánfilo de Narváez hiába fente a fogát.
 De aztán bosszút állt: gyilkolt rendre sőt mulatságból is.
 Sebtében összeütöttek két-három várost,
 hiszen arany nem volt: micsoda szégyen! Talán egy-két rög,
 legfeljebb három,
 így aztán ki bolond katedrálisokat építeni. (Az Ács Fiától
 sem kívánhatta volna senki, hogy viselje a költségeket.) És
 tessék elképzelni:
 Kolumbusz Kristóf maga, az admirális,
 a csökönyös szemű genovai
 azt állította, hogy emberi szem ennél szebb földet még
 nem álmodott
 meg még miket mond a tündökletesen csicsergő madarokról.
 De mindez nekik nem volt elég. Ezen a vacak szigeten nem
 volt arany,
 így aztán ki fog itt festeni, harcolni, építeni, tenni
 bármit is.
 Mérgükben lekaszabolták az erdőket, felfalták a földet,
 kihörpintették a vizet.
 A sziget szépsége kit érdekelt.

2

Két denevér röpte között elfér a cukornád feltalálása
 Santa Maria del Rosarióban, Bejucalban,
 a föld s a levegő tébolya közt
 elfér a rabszolgakereskedő, a vesszőfutás, a korbács:
 lett már aranyuk.
 Kiirtották az erdőket, gyönyörtől részegen tocsogtak
 ocsmány üzelmeikben,
 két marokra szórták a rémséget, gyűjtötték az aranyat.
 Pánfilo de Narváez szelleme vigyorog kövéren az esőben,
 látták Calabazarban s a messzi Guáimaróban is.

De a négereknek nem voltak sem roppant templomaik sem
piramisaik,
sem gyönyörű, kegyetlen szertartásaik, amikor vér bugyborékol
ezernyi emberáldozatból gőzölögve.
(A tainok is csak dohányfüstöt eregettek szertartásosan
az ég felé).

A szűk rabszolgahajók fenekén a négernek nem hoztak
magukkal egyebet, mint táncaikat és zenéjüket s szívünkben
visszhangzó hangjukat.

Volt hát végre arany, de a spanyolok nem építettek
katedrálisokat hála Istennek
sem Artemisában, sem Bejucalban, még Santa Maria del
Rosarióban sem: nem volt érkezésük.
(Ilyen közönséges falu volt Názáret is, a zsinagógája sem
méltó említésre.)

Annyi lett az arany, hogy nem maradt idő egyébre, mint
ütni és felmarkolni.

Eladdig, míg elegünk nem lett, fehéreknek és feketéknek
egyaránt (indiánok már nem voltak)
és felgyújtottuk a cukorgyárakat (hogy sisteregtek!), az
ültetvényeket (hogy ropogtak!)

és kiebrudaltuk őket. Csakhogy dühünkben
Calabazartól Guáimaráig romboltunk, gyújtogattunk, amit
értünk,

s falvaink épp olyan sivárak lettek, mint voltak azelőtt.

Igen, az uzsora
tönkresilányította a legszebb földet, aztán jött a düh,
majd újra nekiestünk az aranynak,
a Varázs Aruházban már nyár van, szezonvégi kiárusítás az Opera-
bazárban, legyünk dörzsöltek,
aranyat minden áron, magunkat bemocskolva,
angolul affektálva, egymást a francba küldve, míg elegünk
lett.

Ügyesek, ügyeskedők, jég hátán is megélők, nincs tovább,
már nincs arany.

Nincs már arany Kubában, hálistennek!

Mert nekünk nem kell, mert mocskos borjú, mert nem szeretjük,
mert nem halászunk a zavarosban, nem üzérkedünk a cukornáddal,
mert az izleli, aki aratja; nincs már arany.

A parkokban a padokról felszáll kanyarogva a füst,
menekülnek a denevérek, a banán levelén
fénylik a szentjánosbogár, az eredet rebbenő szépsége,
ábrándjainkkal hazatérhetünk. Holnapra szigetünk
olyan lesz újra, amilyennek Kristóf admirális látta, az
élesszemű genovai,
tenger-ölelte füves part, újszülött föld,
párásan lebegő, tündökletes.